

LÆRERGUIDE FORDI JEG ER JENTE

INNHold

Tema: Diskriminering av jenter og jenters rett til utdanning

Vårighet: Én time – hel skoledag. Gjennomføres parallelt med vanlig undervisning, men med noe tid til innledning og avslutning.

Trinn: 1.-10.

Relevante fag: RLE, samfunnsfag og norsk. Kan også gjennomføres i engelsk da flere av informasjonsfilmene er på engelsk.

Nødvendige ressurser: Ingen.

Læringsmål: Elevene lærer om årsaker til og konsekvenser av kjønnsdiskriminering, samt verdien av likestilling og betydningen av universelle menneskerettigheter.

INTRODUKSJON

I mange land kommer jentene i bakerste rekke, de opplever diskriminering og undertrykkelse, og jentenes utdanning oppfattes som mindre viktig enn guttenes.

Med denne øvelsen setter vi fokus på jenters situasjon og rettigheter. Klassen deles i to, etter kjønn (eventuelt i rødt og blått lag), med ulike regler for hver gruppe. Elevene får selv oppleve, føle og erfare urettferdigheten – et sterkere virkemiddel enn kun å lese eller fortelle om det.

«Fordi jeg er jente» gjennomføres parallelt med vanlig undervisning i klasserommet. Det krever kun en introduksjon samt tid til avsluttende diskusjon, refleksjon og bearbeidelse. For at det skal fungere godt og bli en positiv opplevelse for elevene, anbefaler vi at opplegget forklares grundig før oppstart og at rollene byttes om halvveis, slik at alle elevene får spilt begge roller.

Det er også viktig å sette av nok tid til en avsluttende oppsummering og samtale om det elevene har opplevd, slik at man unngår uønskede effekter av opplegget, for eksempel at noen fortsetter diskriminerende behandling

av andre også etter at man har forlatt klasserommet. Som lærer bør man også være oppmerksom på at denne typen opplegg kan fremkalle sterke følelser hos elevene.

SÆRSKILT RELEVANTE KOMPETANSEMÅL

RLE etter 4. 7. og 10 årstrinn:

Bruke FNs barnekonvensjon for å forstå barns rettigheter og likeverd og kunne finne eksempler i mediene og ved bruk av Internett. Samtale om etikk i forbindelse med ulike familieformer, forholdet mellom kjønnene, ulik kjønnsidentitet og forholdet mellom generasjonene. Drøfte etiske spørsmål knyttet til menneskerettigheter, likeverd og likestilling, blant annet ved å ta utgangspunkt i kjente forbilder.

Samfunnsfag etter 4., 7. og 10. årstrinn:

Drøfte oppfatninger av rettferd og likeverd, gje døme på og diskutere kulturelle variasjonar og drøfte moglegheiter og utfordringar i fleirkulturelle samfunn. Gjere greie for hovudprinsippa i FN-pakta, FNs menneskerettserklæring og sentrale FN-konvensjonar, mellom anna ILO-konvensjonen om urfolks rettar, vise korleis dei kjem til syne i lovgjeving, og drøfte konsekvensar av brot på menneskerettar.

Norsk etter 4., 7. og 10. årstrinn:

Samhandle med andre gjennom lek, dramatisering, samtale og diskusjon. Gi eksempler på og reflektere over hvordan språk kan uttrykke og skape holdninger til enkeltindivider og grupper av mennesker. Drøfte hvordan språkbruk kan virke diskriminerende og trakasserende.

PRAKTISK GJENNOMFØRING AV OPPLEGG

1: Introduksjon

På begynnelsen av øvelsen får elevene forklart hva som skal skje og hvorfor. Begynn med å fortelle at jenter andre steder i verden ikke får gå på skole bare fordi de er jenter. Har man tid kan opplegget gjerne trekkes inn i en større diskusjon om diskriminering og ulike former for diskriminering (pga. kjønn, alder, seksuell legning osv). Temaet kan lett knyttes til nære eksempler, for så å trekke linjer til Sør.

Se bakgrunn og faktainformasjon nedenfor som kan brukes som snakkepunkter.

Del klassen i to grupper etter kjønn (eventuelt rødt og blått lag). Jentene i en gruppe, guttene i en annen. Guttene flytter seg nå fremst i klasserommet. Jentene må finne seg til rette bakerst.

2: Regler som gjelder i vanlig undervisning den dagen

Fem regler skrives opp på tavla:

- Guttene får gå inn og ut av klasserommene før jentene
- Jentene må sitte bakerst i klasserommet i alle timer
- Jentene må bære guttenes sekker, bøker og lignende. De må også sørge for lufting, tømme søppel, hente vann/melk, tørke av tavla osv.
- Jentene skal ikke snakke til guttene, med mindre guttene henvender seg til dem først
- Læreren skal ikke la jentene svare på spørsmål han/hun stiller.

Etter storefri/halvveis byttes rollene om og reglene omskrives. Nå er det guttene som må sitte bakerst og jentene som får snakke. Undervisningen fortsetter på vanlig måte, med de nye reglene som bakteppe.

3: Avrunding

Mot slutten av økten kan både jentene og guttene skrive en kort fortelling om hvordan de har opplevd timen/dagen. De minste barna kan tegne det de opplevde.

Dagen avsluttes med at alle elevene får tid og rom til å dele sine erfaringer og tanker om det de har erfart i løpet av skoledagen.

Forslag til spørsmål/samtale:

- Hvordan var det å ikke få lov til å snakke og delta?
- Lærte dere noe av dette?
- Hvorfor tror dere at jenter fortsatt får mindre skolegang og færre muligheter i mange land?
- Hva betyr diskriminering og likestilling?
- Er det områder hvor gutter og jenter forskjellsbehandles i Norge i dag?
- Har dere opplevd dette selv?
- Hva betyr det at alle mennesker har universelle rettigheter og hvorfor er det viktig?
- Hva kan vi gjøre for å bidra til at jenter får det bedre andre steder i verden?

BAKGRUNN OG FAKTA

Om jenter og utdanning

Der barn ikke har det bra, har jenter det verst. Jenter diskrimineres kun fordi de er jenter, og deres rettigheter til skolegang, beskyttelse mot vold og overgrep, og medbestemmelse oppfylles ikke.

- 64 millioner jenter verden over får ikke grunnskoleutdanning.
- Nesten like mange jenter som gutter starter i 1. klasse, men mange jenter fullfører ikke skolen.
- 74 millioner jenter mellom 15 og 24 år er analfabeter.
- Jenter som nektes utdanning mister muligheten til å bestemme over sin egen fremtid og kjønnskap til egne rettigheter.
- Mangel på utdanning for jentene er ikke bare urettferdig, men en enorm sløsing med potensial for en familie eller nasjons økonomiske utvikling.
- 150 millioner jenter har vært utsatt for seksuell vold. Halvparten av dem var under 16 år.
- Nesten hvert andre sekund giftes ei jente bort som barn.
- 1 av 3 jenter i utviklingsland er gift før de fyller 18 år.
- 16 millioner jenter under 19 år føder barn hvert år, og fødselskomplikasjoner er den vanligste dødsårsaken i verden blant unge jenter.

Årsaker og barrierer

- Familien har ikke råd til skolepenger eller skoleuniform
- Jenter blir tatt ut av skolen og tvunget ut i arbeid for å spe på familieøkonomien.
- Jenter blir giftet bort slik at familien får en munn mindre å mette
- Tradisjonelle/kulturelle årsaker, f.eks. hindre barn utenfor ekteskap

- Frykt for vold og trakassering på skolen eller skoleveien.
- Tilgang til skole i nærmiljøet.
- Familien ser ikke verdien av å gi døtre skolegang og utdanning («hun skal jo bare lage mat og passe unger i hjemmet»).

Dersom en jente får gå på ungdomsskole...

- Tjener hun mer til seg og sin familie
- Får hun barn senere.
- Har hun større sjanse for å overleve en fødsel.
- Har barna hennes større sjanse for å overleve.
- Ved å gi fattige jenter skolegang, kan jentene selv skape muligheter, fremtidshåp, utvikling og rettferdighet – både for seg selv og nasjonens kommende generasjoner. Å investere i utdanning er den beste veien ut av fattigdom.

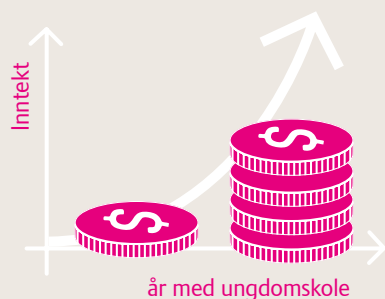
Plans tilnærming

Plan arbeider for å påvirke lokale og internasjonale myndigheter til å investere i utdanning av jenter, og sikre at lover er i samsvar med FNs barnekonvensjon.

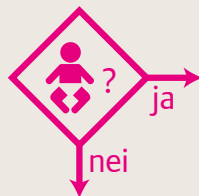
Plan samarbeider med jentene selv, lærere, lokalsamfunn og myndigheter for å bryte barrierene som hindrer jenters skolegang. Blant annet ved å:

- Gjøre skolene mer jentevennlige.
- Bygge skoler, med egne jentedoer og trygge områder for jentene.
- Gi skolestipender til fattige jenter.
- Informere om jenters rettigheter og muligheter.
- Bekjempe barneekteskap.
- Stoppe vold i skolen.
- Opplæring av lærere.

Hvis en jente får fullført grunnskolen...

tjener hun mer penger til seg og sin familie

får hun barn senere (enn jenter uten ungdomsskole)

har hun større sjanse for å overleve en fødsel

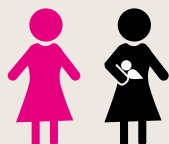
har barna hennes større sjanse for å overleve

64 millioner jenter

mangler fra verdens skolepulten.
De fleste bor i verdens fattigste områder.

1 av 3 jenter blir giftet bort før de er 18 år

Omtrent halvparten av jenter i utviklingsland får barn før de er 18 år

Jenter slutter på skolen fordi de blir utsatt for vold

Utdanning blir uoppnåelig

Hva er løsningen?